
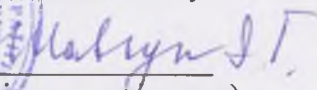

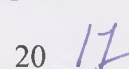

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету менеджменту

(підпис) (ініціали та прізвище)
« » 20 17

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
(назва освітнього ступеня)

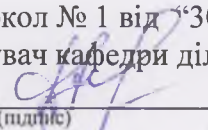
спеціальності 073 Менеджмент
(шифр, назва спеціальності)

Спеціалізація Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
(назва)

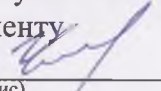
Укладач (Укладачі)

Дибчинська Я.С., к.ф.н., доцент, завідувач кафедри ділової комунікації

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри ділової комунікації

Протокол № 1 від "30" серпня 2017 р.
Завідувач кафедри ділової комунікації

(підпис) Дибчинська Я.С.
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету менеджменту

Протокол № 1 від "30" серпня 2017 р.
Голова науково-методичної ради факультету
менеджменту

(підпис) Чкан А.С.
(ініціали, прізвище)

2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	За вибором	
		Цикл професійної підготовки	
Розділів - 4	Спеціальність <u>073 Менеджмент</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		2 -й	2 -й
Загальна кількість годин - 150	Спеціалізація <u>Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності</u> (назва)	Лекції	
		32 год.	8 год.
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 6,375 год.	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		Не передбачено	Не передбачено
		Самостійна робота	
		102 год.	134 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» є формування у студентів базових знань з теорії та практики корпоративної соціальної відповідальності і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально відповідальної поведінки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» є:

- формування професійних вмінь та навичок аналізу місця КСВ в системі управління організацією;
- розвиток навичок використання стандартних методик для аналізу та розрахунку економічних показників;
- закріплення та вдосконалення вмінь прийняття управлінських рішень з урахуванням інтересів стейкхолдерів різних рівней;
- формування вмінь аналітичного опрацювання іншомовних джерел з метою отримання інформації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- концептуальні основи розвитку КСВ;
- місце КСВ в системі управління організацією;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;
- принципи чесної конкуренції, етичної поведінки компаній щодо партнерів та соціально-

відповідального маркетингу;

- екологічні аспекти КСВ, стандарти екологічного менеджменту (ISO 14001, 14000);
- зміст, структуру і вимоги міжнародних стандартів звітності, особливості соціальної звітності в Україні;

вміти:

- ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування заінтересованих сторін організації з позицій концепції КСВ;
- спираючись на стандарти МОП, Європейського Союзу і національного законодавства забезпечувати дотримання принципів Глобального договору у сфері праці (принципи 3, 4, 5 і 6);
- узагальнювати матеріали аналізу для формування пропозицій щодо удосконалення програм КСВ;
- застосовувати основні принципи прийняття етичних управлінських рішень;
- збирати й оцінювати інформацію з КСВ для прийняття рішень і формування пропозицій до програм розвитку організації;
- розробляти етичні кодекси організацій, фахівців різних професій;
- на основі інформаційної політики організації поширювати інформацію про КСВ;
- аналізувати соціальну звітність організації і готувати необхідну інформацію для її формування;
- за допомогою сучасного методичного інструментарію розробляти систему моніторингу ефективності діяльності організації у сфері КСВ та оцінювати результативність програм КСВ
- розробляти та впроваджувати процедури здійснення соціального аудиту;
- аналізувати нефінансові ризики, пов'язані з діяльністю організації та розробляти заходи із запобігання або зниження.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент повинен досягти таких **результатів навчання (компетентностей)**:

- *професійна компетентність*: здатність оцінювати вплив чинників зовнішнього середовища на функціонування організації: уміння застосовувати інструментарій для оцінки факторів внутрішнього та зовнішнього середовища; уміння створювати та аналізувати базу даних щодо впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища організації;
- *міжкультурна компетентність*: здатність виконувати професійну діяльність відповідно до міжнародних норм та правил, працювати у міжнародному середовищі;
- *комунікативна компетентність*: уміння працювати у колективі та команді: здатність підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу та команди, споживачами та іншими представниками сфери життєдіяльності здатність будувати комунікаційну мережу для обміну інформацією та зворотного зв'язку працювати з інформацією, у тому числі у глобальних комп'ютерних мережах: знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Корпоративна соціальна відповідальність» ґрунтується на вивченні таких дисциплін, як «Економічна теорія», «Правознавство», «Соціологія», «Філософія», «Менеджмент», «Економіка підприємства».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Концептуальні засади формування соціальної відповідальності бізнесу

Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

Історія розвитку КСВ. Суть та значення КСВ. Піраміда КСВ за А. Кероллом. Рівні КСВ: економічний, правовий, етичний, дискреційний. Вимоги держави до КСВ на кожному рівні. Підхід М. Фрідмана до КСВ. Структура М. Портера та М. Крамара. Механізми формування моделей КСВ у суспільстві. Стратегічні цілі, сфери та форми реалізації КСВ. Переваги КСВ. Моделі КСВ. Суть міжнародних ініціатив як чинника формування і розвитку КСВ

Тема 2. Концепція менеджменту заінтересованих сторін.

Сутність та цілі аналізу стейкхолдерів. Етапи аналізу стейкхолдерів. Інструментарій стратегічного аналізу. Методики формулювання окремих тактичних задач. Стратегії взаємодії зі

стейкхолдерами. Канали комунікації з різними групами стейкхолдерів. Методи виявлення проблем та визначення пріоритетів. Оцінка можливостей. Проектування процесу взаємодії. Засоби контролю процесу комунікації зі стейкхолдерами. Звітність та забезпечення інформації.

Тема 3. Моделі корпоративної соціальної відповідальності.

Історія розвитку трьох основних моделей корпоративної соціальної відповідальності. Особливості американської моделі КСВ. Види діяльності американських компаній: добровільні ініціативи в галузі КСВ, фінансування проектів і програм, благодійність, меценатство, спонсорство. Місце державного регулювання у забезпеченні діяльності з КСВ у Європі. Місце внутрішніх програм в азійській моделі КСВ. Система «довічного найму» та відповідні умови управління персоналом. Пострадянська модель КСВ. Інститути влади національного, регіонального та місцевого рівня (законодавче забезпечення КСВ). Податкова система (стимулювання соціальної відповідальності бізнесу за допомогою податкових пільг і привілеїв). Цивільне право, яке передбачає відповідне покарання за невиконання відповідних соціально-спрямованих заходів (нанесення екологічної шкоди та ін.). Етичні та професійні кодекси.

Розділ 2. Менеджмент соціальної відповідальності бізнесу

Тема 4. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією.

КСВ як складова стратегії організаційного управління. Принципи організаційного управління. Цикл управління соціальною відповідальністю. Організаційне забезпечення діяльності з КСВ в організації. Підрозділи компанії, які відповідають за реалізацію КСВ та визначення функціональних завдань кожного підрозділу. Інтеграція соціальної відповідальності в стратегію компанії. Статус, основні функції та професійні стандарти менеджера з КСВ в організаціях.

Тема 5. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

Права людини і трудові практики як предмет КСВ. Міжнародні стандарти захисту прав людини у сфері праці. Місце соціального діалогу в структурі КСВ. Національні стандарти праці у різних країнах. Світовий досвід формування моделей внутрішньої КСВ. Інструментарій внутрішньої КСВ організації. Програми, спрямовані на розвиток внутрішнього середовища підприємства, соціальну підтримку власного персоналу, працівників. Програми розвитку персоналу: навчальні курси і програми; комплексні соціальні пакети. Програми з охорони здоров'я і впровадженню здоров'язберігаючих технологій: заходи щодо дотримання техніки безпеки; заходи щодо дотримання санітарно-гігієнічних умов праці; медичне обслуговування співробітників на підприємства. Соціально-культурний сервіс.

Розділ 3. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі.

Тема 6. Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами.

Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. Стандарти ISO 9000. Система управління якістю на підприємстві. Мета сертифікації за стандартами якості. Концепція вдосконалення виробництва. Концепція вдосконалення товарів. Концепція інтенсифікації комерційних зусиль. Концепція чистого маркетингу. Концепція соціально-етичної діяльності. Моделі формування взаємин зі споживачами. Відмінності між соціальною відповідальністю та маркетингом. Споживач як об'єкт захисту прав і потреб. Орієнтація на конкретного покупця. Виробник як елемент соціально-відповідальної моделі бізнесу.

Тема 7. Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з конкурентами та контрагентами.

Основні фактори, що впливають на систему організаційного забезпечення соціальної відповідальності. Три рівні відповідальної поведінки фірми, згідно з Програмою розвитку ООН, Етична поведінка компаній щодо конкурентів. Відповідальність підприємств за соціальну справедливість у сфері розподілу доходів.

Тема 8. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.

Роль бізнесу у розв'язанні проблем соціальних громад. Організація роботи бізнес структур з неурядовими організаціями. Особливості забезпечення КСВ у малому та середньому бізнесі.

Розділ 4. Міжнародний досвід корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 9. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.

Суть та необхідність КСВ у сфері екології. Стандарти екологічного менеджменту. Міжнародні угоди у сфері екології. Світовий досвід впровадження КСВ у сфері екології. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем. Стандарти екологічного менеджменту. Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Система стандартів ISO 14000. Організаційне забезпечення екологічних стандартів якості.

Тема 10. Інформаційна політика і соціальна звітність.

Місце КСВ в інформаційній політиці організації. Фінансова та нефінансова звітність. Комплексний підхід. Стандартизований звіт. Принципи формування корпоративної інформаційної політики. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання, структура. Формати нефінансової звітності. Переваги надання соціальної звітності. Ризики нефінансової звітності. Ресурси у сфері соціальної звітності. Міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку. Особливості соціальної звітності компаній в Україні.

Тема 11. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.

Формування КСВ у відносинах з державою та міжнародною спільнотою. Приклади міжнародної реалізації соціальної відповідальності. Соціальне підприємництво. Соціальна відповідальність ЗМІ. Співпраця бізнесу і освіти. Соціальна відповідальність вищої освіти. Соціальна відповідальність соціальних мереж та неформальних соціальних груп.

Тема 12. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.

Методи та процедури оцінювання результативності КСВ. Соціальний аудит. Збалансована система показників. Концепція потрійного результату. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії. Стандарти GRI, ISO 26000, AA 1000, ISO 14000. Етичні індекси та критерії ефективності. Пакет індексів – FTSE4Good. Методика розрахунку Індикатора Соціальної Цінності (SVI).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с/п/лаб	сам.роб.			л	с/п/лаб	сам.роб.	
				інд.зав д.					інд.зав д.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
Розділ 1. Концептуальні засади формування соціальної відповідальності бізнесу										
Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.	12	4		8		12	2		10	
Тема 2. Концепція менеджменту	12	2	2	8		12		2	10	

заінтересованих сторін.										
Тема 3. Моделі корпоративної соціальної відповідальності	12	2	2	8		12			12	
Разом за розділом 1	36	8	4	24		36	2	2	32	
Розділ 2. Менеджмент соціальної відповідальності бізнесу										
Тема 4. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією	18	4	2	12		18	2		16	
Тема 5. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності	18	4	2	12		18		2	16	
Разом за розділом 2	36	8	4	24		36	2	2	32	
Розділ 3. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі.										
Тема 6. Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами.	12	4		8		12	2		10	
Тема 7. Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з конкурентами	12	2	2	8		12		2	10	

и та контрагентами.										
Тема 8. Соціально відповідальні і відносини бізнесу з територіальними громадами.	14	2	2	10		14			14	
Разом за розділом 3	38	8	4	26		38	2	2	34	
Розділ 4. Міжнародний досвід корпоративної соціальної відповідальності.										
Тема 9. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.	10	2	2	6		10	2		8	
Тема 10. Інформаційна політика і соціальна звітність.	10	2	2	6		10		2	8	
Тема 11. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.	10	2		8		10			10	
Тема 12. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	10	2		8		10			10	
Разом за розділом 4	40	8	4	28		40	2	2	36	
Усього годин		32	16	102			8	8	134	

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.	4	2
2	Концепція менеджменту заінтересованих сторін.	2	-
3	Моделі корпоративної соціальної відповідальності.	2	-
4	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією.	4	2
5	Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.	4	
6	Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами.	4	2
7	Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з конкурентами та контрагентами.	2	-
8	Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	2	-
9	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.	2	2
10	Інформаційна політика і соціальна звітність.	2	-
11	Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.	2	-
12	Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	2	-
	Разом	32	8

6. Теми семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.		
2	Концепція менеджменту заінтересованих сторін.	2	2
3	Моделі корпоративної соціальної відповідальності.	2	-
4	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією.	2	-
5	Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.	2	2
6	Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами.		-
7	Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з конкурентами та контрагентами.	2	2
8	Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	2	-
9	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.	2	-
10	Інформаційна політика і соціальна звітність.	2	2
11	Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.	-	-

12	Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	-	-
	Разом	16	8

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.	8	10
2	Концепція менеджменту заінтересованих сторін.	8	10
3	Моделі корпоративної соціальної відповідальності.	8	12
4	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією.	12	16
5	Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.	12	16
6	Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами.	8	10
7	Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з конкурентами та контрагентами.	8	10
8	Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	10	14
9	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.	6	8
10	Інформаційна політика і соціальна звітність.	6	8
11	Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.	8	10
12	Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	8	10
	Разом	102	134

8. Види контролю і система накопичення балів

	Від контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 контрольний захід	Усього балів
1	Робота на лекційних та практичних заняттях (Усне опитування за темами розділів).	12	2	24
2	Підготовка та презентація доповіді (виконання колективного проекту у формі РРТ презентації на основі питань, що їх було обговорено на практичних заняттях)	2	8	16
3	Контрольне он-лайн тестування за результатами вивчення матеріалу (проводиться по завершенню вивчення Розділів 1-2, Розділів 3-4)	2	10	20
4	Заліковий письмовий тест у формі он-лайн тестування	1	40	40
				100

Методи усного контролю: індивідуальне опитування для визначення рівня засвоєння навчального матеріалу; фронтальне опитування всієї аудиторії; захист проекту; публічний виступ.

Методи он-лайн контролю: написання есе, тестування он-лайн.

Методи письмового контролю: проведення поточних контрольних робіт (тестування); письмове опитування студентів на практичних та лекційних заняттях; складання доповідей, тез.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Баранова С.В. Професійна відповідальність в управлінській діяльності (соціально-психологічний аспект) : монографія / С.В. Баранова. - Луганськ : Світлиця, 2006 – 218с.
2. Дейч М.Є. Становлення та розвиток багаторівневої системи соціальної відповідальності: управлінський аспект : монографія. / М.Є. Дейч. – НАН України: Інститут економіки пром-сті Донецьк, 2014 – 352с. - <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039712.pdf>
3. Коник Д.Л. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні (матеріали експертного дослідження) / Д.Л. Коник; відп. ред. Ю. Саєнко ; НАН України, Ін-т соціології, Фонд "Інтелект. перспектива", Представництво Дит. фонду ООН (ЮНІСЕФ). - К. : Батискаф, 2002 – 71с.
4. Шавкун, І.Г. Соціальна відповідальність бізнесу : навчальний посібник для студентів факультету менеджменту денної та заочної форм навчання. – Запоріжжя : ЗНУ, 2013. – 130с. - <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2013/09/0030665.doc>
5. Lin N. Social Capital: A Theory of Social Structure and Action Cambridge : Cambridge University Press, 2007 – 308p.

Додаткова

1. Жернакова В.В. Правове регулювання відносин у сфері праці і соціального забезпечення: проблеми і перспективи розвитку / В.В. Жернакова - Харків : Право, 2014 – 89с. <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi45/0035301.pdf>
2. Кочемировська О.О. Стандарти надання соціальних послуг особам, які постраждали від насильства в сім'ї: міжнародний досвід та рекомендації для України. / О. О. Кочемировська,

Г. О. Христова ; наук. реж. О. Кочемировська ; заг. ред. С. Павлишин. – Київ ; Запоріжжя : Друкарський світ, 2011. – 228 с. - <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/0034829.pdf>

3. Ярошенко О.М. Колективно-договірне регулювання соціально-трудових відносин у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації : монографія / О.М. Ярошенко– Харків : Право – 2009 – 240с. - <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/0034314.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Global Responsible Leadership Initiative [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.grli.org

2. European Academy for Business and Society — EABIS [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.eabis.org

3. European Business Ethics Network — EBEN [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.eben-net.org

4. International Centre for Corporate Social Responsibility (ICCSR) [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR

5. AccountAbility The Institute of Social and Ethical Accountability [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.accountability21.net

6. Boston College Center for Corporate Citizenship [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://www.bcccc.net/>

7. BRASS –The ESRC Centre for Business Relationships, Accountability, Sustainability and Society. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.brass.cf.ac.uk

8. Business and Human Rights [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.business-humanrights.org

9. Business Ethics Magazine — magazine of Social Responsibility [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.business-ethics.com

10. Business for Social Responsibility [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.bsr.org

11. Business In The Community [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.bitc.org.uk

12. Global Reporting Initiative [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: www.globalreporting.org

13. Harvard University, Kennedy School of Government, CSR Initiative [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://www.ksg.harvard.edu/cbg/CSRI/>

Погоджено Ольга Митинська О. В.
навчальний відділ

« 11 » вересня 2017р.